

Van pesten is nog nooit iemand beter geworden

OPINIE ANTIPESTPROGRAMMA

- Volwassenen die als kind gepest zijn, hebben daar nog last van
- Met antipestprogramma's op scholen wordt resultaat geboekt

Door Gijs Huitsing
en René Veenstra

Antipestprogramma's zouden voor een slachtoffercultuur zorgen. Dat betoogt psychologe Helene Guldberg op opiniesite www.spiked-online.com. De psychologe ageert tegen een nieuwe campagne van de Britse *Anti-Bullying Alliance*, waarin gesteld wordt dat één op de vier scholieren het afgelopen jaar gepest is. Guldberg stelt dat campagnes tegen pesten leerzaam zijn, maar het gedrag nauwelijks veranderen. Gelukkig maar, zegt ze, want pesten en gepest worden hoort bij het opgroeien. Volgens Guldberg is het delen van een gezamenlijke antipathie jegens een klasgenootje een normaal, sociaal verschijnsel. Slachtoffers leren van uitsluiting en staan daardoor sterker in hun schoenen. Leerkrachten of andere volwassenen moeten zich niet met dit sociale proces bemoeien.

Op één aspect heeft Guldberg gelijk; de schatting dat 25 procent van de leerlingen wordt gepest, is te hoog. Het is goed om pas van pesten te spreken als er aan drie voorwaarden wordt voldaan: één of meer personen brengen een ander bewust en herhaaldelijk schade toe, waarbij er machtsongelijkheid is. Met deze definitie wordt naar schatting ongeveer 10 tot 15 procent van de kinderen gepest.

Pesten kan op vele manieren gebeuren. Bijvoorbeeld fysiek (slaan, schoppen), materieel (spullen afpakken, kapotmaken), verbaal (uitschelden), relationeel (roddelen, buitensluiten) of digitaal (via de computer of telefoon). Alleen als dit herhaaldelijk gebeurt en er een machtsongelijkheid is, spreken we van pesten. In gevallen dat een vorm van geweld een enkele keer

▲ De drempel voor digitaal pesten ligt laag. Foto: Archief Capital Photos

gebeurt tussen kinderen die ongeveer even sterk zijn, spreken we van agressie.

Dit is een punt waar Guldberg de fout in gaat. Ze verwisselt pesten met agressie en conflicten. Natuurlijk mag je conflicten met bepaalde klasgenoten hebben, maar je moet ze wel respecteren en niet gaan pesten.

Herhaaldelijke vernedering leidt wel degelijk tot slechte uitkomsten op de lange termijn. Volwassenen die in hun schooltijd zijn gepest, hebben veelal een lager zelfbeeld dan mensen die nooit zijn gepest. Daarnaast vinden ze het vaak moeilijk om andere mensen te vertrouwen en hebben ze een grotere kans om last van psychische problemen te krijgen.

Ook klasgenoten die slechts getuige zijn van pesten, ondervinden er negatieve effecten van. Zij zijn vaak bang om het volgende slachtoffer te worden of voelen zich achteraf schuldig omdat ze het pesten niet zijn tegengegaan. Pesters ondervinden zelf ook negatieve gevolgen van hun gedrag. Zo is de kans groot dat zij ook in toekomstige situaties agressie zullen gebruik-

ken als zij op jonge leeftijd niet worden gecorrigeerd.

Guldberg doet onrecht aan mensen die (lang) last hebben van pesten. In haar stuk wordt gedaan alsof je er sterker van wordt, terwijl we weten dat pesters en slachtoffers gemiddeld genomen slechter af zijn.

Op basis van een gedateerde studie uit 1998, zegt Guldberg dat er niks tegen pesten is te doen. Het tegendeel is waar. In Finland is recent het KiVa antipestprogramma (zie www.kivaschool.nl) ontwikkeld. KiVa heeft er daar voor gezorgd dat pesten op scholen met 40 procent is afgenomen. Daarnaast verbetert het welbevinden van leerkrachten, omdat er een betere sfeer in de klas ontstaat.

KiVa (een afkorting voor de Finse zin: *In deze school wordt niet gepest*) wordt in 2012 ook in Nederland ingevoerd. Voor een paar euro per kind wordt met dit antipestprogramma pesten sterk teruggedrongen. Dan hoeven we het probleem niet te bagatelliseren maar ook niet te overdrijven, en kunnen we vele pesters en slachtoffers helpen.

Gijs Huitsing is promovendus en René Veenstra is hoogleraar bij de vakgroep Sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen.

”
In deze school wordt niet gepest